

ความร่วมมือด้านพลังงานนิวเคลียร์: ว่าง เมียนมาและรัสเซีย

สถานการณ์ความสัมพันธ์ เมียนมา-รัสเซีย

รัสเซียเป็นผู้ขายอาวุธรายใหญ่ให้กับเมียนมา รองจากจีน ข้อมูลจากสถาบัน Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) ระบุว่าระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๒ เมียนมาซื้ออาวุธจากรัสเซียมูลค่าราว ๘๐๗ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ซื้ออาวุธจากจีนประมาณ ๑,๓๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตามเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เมียนมาได้ทำข้อตกลงด้านอาวุธและทางเทคนิคฉบับแรกกับรัสเซีย และหลังจากนั้นก็สั่งซื้อเครื่องบินขับไล่ MiG 29 จากรัสเซียแล้ว ๓๐ ลำ เฮลิคอปเตอร์รุ่น Mi-24 และ Mi-25 จำนวน ๑๐ ลำ รวมทั้งระบบจรวดต่อต้านอากาศยาน Pechora-2M จำนวน ๘ ชุด กับอากาศยานไร้คนขับ ระบบอาวุธต่อต้านรถถัง ระบบปืนใหญ่และเครื่องบินรบรุ่น Su-30 SME จำนวน ๖ ลำด้วย

พัฒนาการความสัมพันธ์ของรัสเซียและเมียนมาเป็นไปอย่างราบรื่น ในการเฉลิมฉลองครบรอบ ๗๗ ปีของกองทัพเมียนมา ซึ่งมีการสวนสนามอย่างยิ่งใหญ่ในพื้นที่กรุงเนปิดอว์ พิธีสวนสนามจัดขึ้นท่ามกลางสถานการณ์คึกกรุ่นหลายเรื่อง ตั้งแต่การยึดอำนาจรัฐบาลพลเรือน สถานการณ์กองทัพเมียนมาถูกประชาคมโลกกดดัน ในขณะเดียวกันยังเกิดความขัดแย้งระหว่างรัสเซียกับยูเครน ซึ่งเมียนมาคือชาติพันธมิตรที่แน่นแฟ้นกับรัสเซีย และได้แสดงท่าทีต่อการที่รัสเซียบุกยูเครน ว่าเป็น “การกระทำที่เหมาะสม” การจัดงานวันกองทัพเมียนมานั้นได้มีผู้แทนจากรัสเซีย คือ นายอเล็กซาน โฟมิน รมช.กลาโหมรัสเซียเข้าร่วมพิธี พร้อมกับเหล่านักบินรัสเซียอีกหลายนาย เพื่อสาธิตการใช้เครื่องบินขับไล่และอุปกรณ์ทางทหารที่กองทัพเมียนมาจัดซื้อจำนวนมากจากรัสเซีย แหล่งนำเข้าอาวุธรายใหญ่อันดับสองของเมียนมา

สถานการณ์ความร่วมมือด้านพลังงานนิวเคลียร์

เมื่อ พ.ศ. ๕๐ รัสเซียและเมียนมาได้ลงนามในข้อตกลงในการสร้างเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์วิจัยขนาด ๑๐ เมกะวัตต์ ซึ่งจะใช้

เชื้อเพลิง Uranium-235 เสริมสมรรถนะ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ โดย Russian State Atomic Energy Corp (ROSATOM) หน่วยงานด้านพลังงานปรมาณูของรัสเซียแถลงว่า Atomstroyexport บริษัทก่อสร้างด้านนิวเคลียร์ของรัฐบาล จะเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์แบบน้ำมวลเบา (Light-Water Nuclear Reactor) ขนาด ๑๐ เมกะวัตต์ ในเชื้อเพลิงจะประกอบด้วยไอโซโทปที่เกิดฟิชชันได้ คือ Uranium-235 ในปริมาณ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ การตกลงนี้ยังครอบคลุมถึงการฝึกอบรมด้านวิทยาศาสตร์นิวเคลียร์แก่บุคลากรจำนวนมากถึง ๓๐๐ คน สำหรับใช้งานเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ ซึ่งจะใช้สำหรับผลิตไอโซโทปทางการแพทย์และดำเนินการวิจัยสารเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ รวมทั้งครอบคลุมและสามารถจัดหาแก๊สธรรมชาติได้เอง โดยจะอยู่ภายใต้การตรวจสอบของกรมการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA-Controlled Center)

พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ประธานสภาบริหารแห่งรัฐ (SAC) ได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับ อเล็กซี ลีคาซอฟ ผู้อำนวยการใหญ่ ROSATOM ระหว่างการเยือนกรุงมอสโกของรัสเซีย เมื่อ ก.ค. ๖๕ โดยเนื้อหาใน MOU ระบุว่า รัฐบาลทหารเมียนมาจะมีความร่วมมือในการใช้พลังงานนิวเคลียร์อย่างสันติกับ ROSATOM ในหลายด้าน เช่น การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การผลิตยารักษาโรค อาหาร รวมถึงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานนิวเคลียร์ และเมื่อ พ.ย. ๖๕ ดร. มิว เตง จ่อ รัฐมนตรีกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเมียนมาได้ลงนามข้อตกลงในความร่วมมือกับ ROSATOM เพื่อจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเทคโนโลยีนิวเคลียร์ (Nuclear Technology Information Center) ขึ้นในกรุงย่างกุ้ง เพื่อศึกษาสร้างแบบจำลองการใช้พลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นต่อสังคม ถัดจากนั้น เมื่อ พ.ย. ๖๕ ระหว่างการเยือนกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ดร. มิว เตง จ่อ ได้ลงนามกับ

ตัวแทน ROSATOM ในข้อตกลงที่จะร่วมมือจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเทคโนโลยีนิวเคลียร์ขึ้นในเมียนมา

ล่าสุดเมื่อ ก.พ. ๖๖ พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง ไหล่ ประธานสภาบริหารแห่งรัฐ (SAC) และนายกรัฐมนตรีเมียนมา เป็นสักขีพยานในการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่าง ดร. มิว เตง จ่อ รัฐมนตรีกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับ อเล็กซี ลีคาเชฟ ผู้อำนวยการใหญ่ ROSATOM เพื่อร่วมกันจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเทคโนโลยีพลังงานนิวเคลียร์ขึ้นในกรุงย่างกุ้ง พิธีลงนาม MOU จัดขึ้นที่กรุงย่างกุ้ง โดยเอกสาร MOU ได้ถูกจัดพิมพ์เป็น ๓ ภาษา ได้แก่ ภาษาพม่า ภาษารัสเซีย และภาษาอังกฤษ โดยรัฐบาลทหารเมียนมาได้แสดงความตั้งใจอย่างเต็มที่เพื่อจะร่วมมือกับ ROSATOM ในการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้อย่างสันติในหลายด้าน เช่น การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การผลิตยาโรครักษาโรค อาหาร รวมถึงการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานนิวเคลียร์

เมื่อเดือน ส.ค. ๖๖ สายการบินเมียนมา แอร์เวย์ส อินเตอร์เนชันแนล (Myanmar Airways International: MIA) ได้เปิดเที่ยวบินจากย่างกุ้งและมัณฑะเลย์ไปเมืองโนโวซีบิรส์ค (Novosibirsk) เมืองใหญ่อันดับ ๓ ในรัสเซีย และเป็นศูนย์กลางการผลิตเชิงอุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีและพลังงานนิวเคลียร์ ปัจจุบันสายการบิน MAI เป็นของ อ่อง อ่อง ซอ ซึ่งสนับสนุนการเดินทางระหว่างประเทศของ พล.อ.อาวุโส มิน อ่อง ไหล่ หัวหน้าคณะรัฐบาลทหาร นอกจากนี้เที่ยวบินตรงของ MAI ไปรัสเซียยังถือเป็นเที่ยวบินระหว่างประเทศเที่ยวบินแรกที่ออกนอกภูมิภาคเอเชียด้วย

วิเคราะห์แนวโน้ม

(๑) ท่ามกลางการคว่ำบาตรจากนานาชาติ รัฐบาลทหารเมียนมาและรัฐบาลรัสเซียยังคงมีการจัดตั้งและส่งเสริมความร่วมมือในหลายภาคส่วน ตั้งแต่การเมือง การทูต เทคโนโลยี นิวเคลียร์ การจัดหาอาวุธ และการเปิดเที่ยวบินตรง นับเป็นก้าวใหม่ที่สำคัญสำหรับความร่วมมือระหว่างรัสเซียและเมียนมาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น

(๒) การที่เมียนมามีการตกลงความร่วมมือทางนิวเคลียร์กับรัสเซีย ผนวกกับสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนในภูมิภาคและความไม่ไว้วางใจของประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว สถานการณ์เช่นนี้อาจนำมาซึ่งผลกระทบทางจิตวิทยา ก่อให้เกิดความกังวล ความหวาดระแวงด้านความมั่นคงในภูมิภาคได้

ข้อเสนอแนะต่ออาเซียน

(๑) จากความร่วมมือทางด้านนิวเคลียร์ระหว่างเมียนมาและรัสเซีย นั้น สิ่งที่อาเซียนและประเทศสมาชิกสามารถทำได้เพื่อช่วยบรรเทาความหวาดระแวงคือ การสร้างช่องทางให้เกิดการสื่อสารที่ดีระหว่างกันในบรรดาประเทศสมาชิกอาเซียน โดยผ่านกลไกต่าง ๆ ของอาเซียนที่มีอยู่ อาทิ การประชุม ADMM และการประชุม ASEAN Summit เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้ง การสร้าง

ฐานข้อมูลกลางรวบรวมข้อมูลและเปิดเผยงบประมาณทหารของแต่ละประเทศสมาชิก

(๒) อาเซียนควรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติ หรือวิธีการจัดการกับปัญหาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจากโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ตลอดจนจัดหามาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันผลกระทบเมื่อเกิดอุบัติเหตุจากพลังงานนิวเคลียร์

ข้อเสนอแนะต่อไทย

(๑) ไทยควรมีบทบาทส่งเสริมการยึดมั่นในสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Nuclear-Weapon-Free Zone Treaty: SEANWFZ) หรือสนธิสัญญากรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๕๓๘ ที่เป็นสนธิสัญญาระดับอาวุธนิวเคลียร์ระหว่าง ๑๐ รัฐสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย เมียนมา ลาว ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม โดย “เขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์” ดังกล่าวหมายถึงดินแดนของรัฐภาคี ตลอดจนไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของรัฐภาคี “ดินแดน” หมายถึงดินแดนทางบก แหล่งน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต น่านน้ำ หมู่เกาะ ท้องทะเล ตลอดจนใต้ดินและน่านฟ้าเหนือดินแดนด้วย

(๒) ไทยควรรักษากลไกที่มีอยู่ ทั้งกลไกทางการทูต และกลไกในระดับกองทัพ เพื่อสร้างความไว้วางใจ และกระชับความสัมพันธ์กับเมียนมา เช่น ประชุมคณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee : HLC) ไทย-เมียนมา ซึ่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดทั้ง ๒ ประเทศ เป็นประธานร่วมกัน และการประชุมในระดับคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นเมียนมา-ไทย (Township Border Committee: TBC) ซึ่งเป็นกลไกระดับท้องถิ่น และคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee : RBC) ที่เกิดขึ้นตามบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลเมียนมา

(๓) กองทัพควรติดตามและศึกษากรณีความร่วมมือด้านเทคโนโลยีความมั่นคงอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะการพัฒนาขีดความสามารถทางทหารจากเทคโนโลยีพลังงานนิวเคลียร์

อ้างอิง

ผู้จัดการออนไลน์, <https://mgronline.com/indochina/detail/9650000110638>

ผู้จัดการออนไลน์, <https://mgronline.com/indochina/detail/9660000011856>

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, <https://ndsi.rtarf.mi.th/asian/main-1.html>

Aec10news, <https://aec10news.com/contents/asean/155117/>

Voathai, <https://www.voathai.com/a/russia-to-strengthen-ties-with-myanmar-ct/5796623.html>